

Utbildningsdepartementet

Yttrande över regeringens forsknings- och innovationspolitik

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade Inbjudan att inkomma med synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik.

Sammanfattning

Region Jönköpings län har beretts möjlighet att lämna inspel till regeringen inför framtagandet av den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen. Region Jönköpings län tar sin utgångspunkt i det strategiska regionala utvecklingsansvaret, som regleras genom Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och Förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583). Om alla Sveriges regioner ska kunna ta det fulla regionala utvecklingsansvaret samt förverkliga den nationella strategin för en hållbar regional utveckling i hela landet krävs en kraftfull nationell satsning på forskning och innovation samt en väl fungerande samverkan mellan landets lärosäten och regioner.

Synpunkter på förslaget

Sammanfattning av Region Jönköpings läns inspel

- **Stärk långsiktighet, fokusering, samverkan och internationalisering**
De globala och nationella samhällsutmaningarna kräver en ökad satsning på forskning och innovation. Det behövs då en fortsatt långsiktighet i forsknings- och innovationspolitiken, genom tydliga politiska mål som formuleras i bred politisk överenskommelse. Fokuseringen på klimat och miljö, hälsa och välfärd, digitalisering, kompetensförsörjning och arbetsliv samt ett demokratiskt och starkt samhälle bör förstärkas. Det är även viktigt med ytterligare satsningar för att stärka innovationssystemet genom strategiska innovationsprogram. En ökad samverkan kring forskning och innovation mellan akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle bör förstärkas. Även en fortsatt fokusering på ökad internationell samverkan kring högre utbildning, forskning och innovation är avgörande för att möta nationella och globala samhällsutmaningar.

- **Forskning och innovation som stöder det regionala utvecklingsansvaret.**
Om alla Sveriges regioner ska kunna ta det fulla regionala utvecklingsansvaret samt förverkliga den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet krävs en kraftfull nationell satsning på forskning och innovation. Smart specialisering är ett särskilt prioriterat regionalt uppdrag idag och innebär en kraftsamling för innovation och hållbar tillväxt. Det förutsätter en nära samverkan mellan olika aktörer inom en region. Härvidlag är akademins forsknings- och innovationskapacitet nödvändig för det regionala utvecklingsansvaret.
- **Stärk samverkan mellan lärosäten och regionala aktörer för ökad hållbar tillväxt och utveckling**
Att ytterligare stärka lärosätenas samverkansuppdrag med det omgivande samhället är angeläget. Det gäller såväl att möta arbetsmarknadens behov av kompetenta medarbetare genom utbildning och kompetensutveckling som att genom forskning bidra till innovationer och därmed stärkt konkurrenskraft inom näringsliv och verksamhetsutveckling inom offentlig sektor. I linje med detta anser Region Jönköpings län att en utvecklad samverkan och samproduktion mellan lärosäten, näringsliv och offentlig sektor bör betonas och även ligga till grund för fördelning av nationella forskningsmedel.
- **Stärk högskolornas forskningskapacitet.**
Forskningskapaciteten bör stärkas vid alla lärosäten. Särskilt viktigt är det att öka de nationella forskningsresurserna till landets olika högskolor och nya universitet. Idag kanaliseras merparten av den nationella basfinansieringen till de breda etablerade universiteten och de fackinriktade universiteten. Region Jönköpings län skulle välkomna en översyn av hur nationella forskningsresurser fördelas mellan universitet och högskolor. För de regioner som samarbetar med en högskola som ligger inom regionens geografiska område skulle en förstärkt forskningskapacitet till dessa lärosäten ge en större kraft till att förstärka det regionala utvecklingsansvaret.
- **Både grundforskning och tillämpad forskning behövs**
Det är viktigt att värna den fria grundforskningen som söker ny kunskap och förståelse och inte i första hand är inriktade på att lösa ett tillämpningsbehov. Lika viktigt är det med en stark tillämpad forskning som kan bidra till utvecklingskraft och nya innovationer inom både näringslivet och den offentliga sektorns olika verksamhetsområden. Det råder ingen motsättning mellan grundforskning och tillämpad forskning. De hänger samman och utgör en omistlig kunskapskälla för det regionala utvecklingsansvaret. Region Jönköpings län välkomnar kraftfulla satsningar inom både grundforskning och tillämpad forskning. Det stärker vårt regionala utvecklingsansvar.

- **Gör lärosätena mindre beroende av externa forskningsmedel**
Många lärosäten är starkt beroende av externa forskningsmedel som söks i konkurrens. Det sätter press på lärosätesledningar och forskare att jaga externa medel för forskning. Det medför att många forskare får ägna mycket tid till att skriva forskningsansökningar som oftast inte beviljas medel. Det är ett slöseri med forskares tid. Region Jönköpings län vill gärna se att basfinansieringen till alla lärosäten ökar i syfte att stärka forskningsverksamheten. Det behövs en bättre balans mellan forskningens basfinansiering och externa medel som söks i konkurrens i syfte att stärka forskningens kvalitet.
- **Forskning som stärker omställningen till Nära vård**
Idag pågår en stor omställning till Nära vård inom Sveriges regioner och kommuner. Om denna omställning till Nära vård ska bli framgångsrik krävs att forskning ger ny kunskap och kompetens. Region Jönköpings län skulle välkomna en nationell prioritering av forskningsinsatser som stöder omställningen till Nära vård.
- **Utökat stöd till klinisk forskning i Sveriges regioner**
Klinisk forskning är helt nödvändig för utveckling av svensk hälso- och sjukvård. Därför behöver den kliniska forskningen i större utsträckning finnas nära alla delar av vården. Forskning får inte heller vara en isolerad eller parallell verksamhet. Den kliniska forskningen måste fullt ut blir integrerad inom hälso- och sjukvården. Därför anser Region Jönköpings län att den kliniska forskningen bör öka i regionerna samt att regionernas roll och ansvar bör stärkas.
- **Innovationskontor vid fler lärosäten**
Region Jönköpings län anser att Jönköping University ska ges möjlighet att etablera ett innovationskontor, som samverkar i en existerande innovationsmiljö med till exempel inkubatorer, Science Park, Region Jönköpings läns innovationsplattform och näringslivets företag för att nyttja relativa fördelar och stimulera till kunskapsdelning. Ett innovationskontor vid Jönköping University har mycket goda förutsättningar att bidra till ökad innovationskraft och innovationsförmåga regionalt och för Sverige.
- **Jönköping University behöver ett holdingbolag**
Många lärosäten har idag holdingbolag som möjliggör etablerandet av nya företag baserade på kunskap och forskningsresultat från lärosätets verksamhet. Genom nyttiggörande av kunskap och forskning ges värdefulla bidrag till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning. Region Jönköpings län vill att Jönköping University ges möjlighet att etablera ett holdingbolag.
- **Stärk den odontologiska forskningen vid Jönköping University**
Jönköping University ansöker tillsammans med Linköpings universitet om att få starta en ny tandläkarutbildning. Visionen innebär också att man vill

bygga upp ett nationellt centrum för odontologi med en stark odontologisk forskning. Region Jönköpings län är aktivt involverat i detta arbete och skulle välkomna en ny tandläkarutbildning och ett nationellt center för odontologi vid Jönköping University.

- **Det livslånga lärandet kan stärkas genom forskning.**

Sveriges regioner har särskilt ansvar för att stärka det livslånga lärandet. Ett ökat forskningsstöd skulle ytterligare förstärka detta ansvar. Eftersom folkbildningens olika organisationer spelar en viktig roll i detta arbete skulle en nationell satsning på folkbildningsforskning vara välkommet och angeläget.

På uppdrag av regeringen ansvarar Jönköping University sedan 2001 för driften av Encell – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande. Encells uppdrag är att bedriva forskning och att sprida kunskap om vuxnas livslånga lärande. Region Jönköpings län skulle välkomna en förstärkning av Encells forskningsuppdrag att bidra till kunskap om det livslånga lärandet.

Stärk långsiktighet, fokusering, samverkan och internationalisering

Region Jönköpings län vill betona vikten av en fortsatt stark långsiktig fokusering på högre utbildning, forskning och innovation, eftersom det är helt avgörande för Sveriges välbefinnande, konkurrenskraft och förmåga att hantera de stora globala och nationella samhällsutmaningarna. Sverige ska vara en ledande kunskapsnation med forskning och innovation i världsklass. Det behövs då fortsatt betydande ökning av anslagen till forskning och innovation, men också till den högre utbildning eftersom de är kommuniserande kärn. Region Jönköpings län vill också understryka vikten av att alla landets lärosäten ges likvärdiga förutsättningar att skapa forsknings- och innovationsmiljöer av högsta kvalitet i hela landet. Även mindre högskolor kan inom sina profilområden uppvisa excellenta forsknings- och innovationsmiljöer.

Det behövs en fortsatt stark fokusering på långsiktighet inom forsknings- och innovationspolitiken. Allt för korta tidshorisonter gynnar inte svensk forskning och innovation. Regionen välkomnar därför en fortsatt satsning på långsiktigt prioriterade fokusområden genom nationella forskningsprogram. Det utesluter inte att det också kan finnas ett behov av mer kortsiktiga särskilda forskningssatsningar. Det kräver i sin tur tydliga politiska mål som formuleras i bred politisk överenskommelse. Det stöder samtidigt en god hållbar regional samhällsutveckling i hela landet. För att betona långsiktigheten i den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen ser gärna Region Jönköpings län att den senaste propositionens fokusering på klimat och miljö, hälsa och välfärd, digitalisering, kompetensförsörjning och arbetsliv samt ett demokratiskt och

starkt samhälle får fortsätta och bör förstärkas. Det är även viktigt med ytterligare satsningar för att stärka innovationssystemet genom strategiska innovationsprogram, stöd till forskningsinstitut samt test- och demonstrationsmiljöer. Sådana satsningar bidrar till att möta de globala och nationella samhällsutmaningarna samt nyttiggöra och kommersialisera olika forskningsresultat.

Region Jönköpings län anser också att den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen tydligt ska väga in behovet av en ökad regional och nationell samverkan mellan akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle. Enligt Högskolelagen (1 kap 2 §) ska landets lärosäten, utöver utbildning och forskning, också ”samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet” samt ”verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta”. Sverige behöver starka akademiska miljöer som bedriver högkvalitativ forskning med internationell konkurrenskraft. Akademiska miljöer med högkvalitativ utbildning som kan bidra till det livslånga lärandet och som fullt ut kan tillvarata den ömsesidiga nytta som ett nära samspel med näringslivet, den offentliga sektorn och civilsamhället kan medföra. Samverkansuppgiften är dessutom viktig eftersom en stor del av ny kunskap genereras utanför lärosätena. En starkare samverkan mellan akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle är därför nödvändigt i syfte att utveckla forskningens utförande och genomslag.

Samverkan är både en metod och ett förhållningssätt som ska genomsyra hela akademien. Det utvecklar kvaliteten i lärosätenas verksamheter. För att säkerställa näringslivets, den offentliga sektorns och civilsamhällets tillgång till starka forskningsmiljöer i hela landet är det nödvändigt att fördelningen av forskningsmedel ger alla lärosäten möjlighet att möta näringslivets, den offentliga sektorns och civilsamhällets behov. Detta skapar i sin tur förutsättningar för en gynnsam fortsatt utveckling av excellens, innovation och internationalisering för ökad svensk konkurrenskraft. Staten ska uppmuntra och underlätta för hela samhället att bidra till utvecklingen av forskning och utbildning i Sverige. Den kunskap som finns vid samtliga lärosäten ska tas tillvara och ges goda förutsättningar att nyttiggöras genom utvecklande av starka samproducerande forsknings- och utbildningsmiljöer med såväl näringsliv, offentlig sektor som övriga samhällsaktörer. Det är ett bra sätt att möta de nationella och globala samhällsutmaningar vi står inför och bidrar till att utveckla verksamheterna inom akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle.

I en alltmer global värld ökar vikten av internationell samverkan inom högre utbildning, forskning och innovation. Å ena sidan ska svenska lärosäten konkurrera med högkvalitativ utbildning och forskning på en internationell marknad. Å andra sidan är internationalisering en förutsättning för ökad forskningskvalitet, nyttiggörande samt relevant och konkurrenskraftig

utbildning. Därför är det viktigt att målmedvetet stärka internationellt utbyte och samverkan för ökad kvalitet och relevans när det gäller högre utbildning, forskning och innovation. Svenska lärosäten behöver generellt sett internationalisera alla delar av sin verksamhet och sträva efter att ha utbildnings- och forskningssamarbeten med många lärosäten utanför Sverige.

Genom att studenter och forskare ges tillfälle till utbyten får man del av nya impulser från andra kulturer och möjlighet till ömsesidigt lärande. Det ger kännedom om nya pedagogiska verktyg och ”best practice” inom högre utbildning, samt skapar nya forskningskontakter och forskningsutbyten. Genom ett mångkulturellt förhållningssätt stärker man högre utbildning, forskning och innovation på det egna lärosätet och i Sverige. Ett starkt internationellt förhållningssätt leder även till nya kontaktytor och stärkt rekryteringsbas för näringsliv och offentlig sektor över hela landet. Den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen bör starkt betona vikten av ökade internationella samarbeten och utbyten inom utbildnings-, forsknings- och innovationsområdet.

För att möta de globala samhällsutmaningarna är det viktigt att fortsatt relatera svenska forskningsansatser till EU:s forskningsprogram. Alla Sveriges regioner har idag ett särskilt ansvar för att arbeta med EU:s strukturfonder och forskningsprogram. Här kan starka synergieffekter uppnås. EU:s regionala utvecklingsfond är ett bra exempel på detta. Redan idag samverkar regioner med olika lärosäten i syfte att stimulera näringslivsutveckling genom olika regionala program. Samverkan mellan lärosäten, regioner och EU:s forskningsprogram kan stärkas ytterligare.

Forskning och innovation som stöder det regionala utvecklingsansvaret

Region Jönköpings läns inspel tar sin utgångspunkt i alla regioners strategiska regionala utvecklingsansvar, som regleras genom Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och Förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583). Enligt lag och förordning har alla Sveriges regioner ansvar för att *”utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling (regional utvecklingsstrategi) och samordna insatser för att genomföra strategin”*. Det anges också vikten av att regioner ska *”fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt”*. Till stöd och vägledning för regionernas regionala utvecklingsansvar finns även den *Nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021 – 2030*. Om alla Sveriges regioner ska kunna ta det fulla regionala utvecklingsansvaret samt förverkliga den nationella strategin för en hållbar regional utveckling i hela landet krävs en kraftfull nationell satsning på forskning och innovation samt en väl fungerande samverkan mellan landets lärosäten och regioner.

Inom det regionala utvecklingsansvaret ingår flera stora och viktiga ansvarsområden såsom ett läns sjukvårds- och folkhälsoansvar, länets kollektivtrafik, regional kulturutveckling, näringslivsutveckling, kompetensförsörjning och kompetensutveckling, landsbygdsutveckling samt digitaliserings- och attraktivitetsfrågor. Inom alla dessa ansvarsområden krävs gedigna vetenskapliga kunskapsunderlag som framtagits genom excellent forskning och som i sin tur kan leda till olika verksamhetsutvecklande innovationer.

I det regionala utvecklingsansvaret ingår att arbeta med Smart specialisering. Ett arbete som introducerats av EU-kommissionen och är centralt inom EU:s sammanhållningspolitik. Alla medlemsstater ska ta fram en Smart specialiseringsstrategi för att styra användningen av EU:s regionalfondsmedel till forskning och innovation. I linje med detta har alla Sveriges regioner tagit fram smarta specialiseringsstrategier. Region Jönköpings län samarbetar med regionerna inom Småland och öarna för att kraftsamla för innovation och hållbar tillväxt inom de områden där det finns störst potential. Denna kraftsamling förutsätter en nära samverkan mellan olika aktörer inom en region till exempel mellan företag, den offentliga sektorn, akademien och olika användargrupper. Den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen bör särskilt adressera arbetet med smart specialisering och hur forsknings- och innovationsinsatser kan stödja detta arbete.

En av Region Jönköpings läns ledningsstrategier är att förbättra och skapa innovationer. För att förverkliga detta mål har en *Innovationsplattform* etablerats. Regionens verksamhet blir framgångsrik och hållbar över tid när vi arbetar med såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som utgår från forskningsbaserade kunskaper och som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. En innovationsplattform syftar till att utveckla en regional innovationsprocess, och samordna det regionala innovationsstödet i regionen, samt stärka innovationskompetensen genom olika utbildningsinsatser. På sikt kan innovationsfinansieringen öka genom att utveckla vardagliga insikter som kan bli till nya arbetsätt, metoder eller produkter som bidrar till att skapa ökat värde för regionens invånare. Vidare kan innovationsplattformen bidra till kliniska testmiljöer eller testbäddar samt skapa hållbar samverkan med externa aktörer. Den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen kan stödja detta arbete.

Det regionala utvecklingsansvaret förverkligas genom en god dialog och samverkan med lärosäten, näringsliv, offentlig sektor, civilsamhället och myndigheter. I denna samverkan är forskningsbaserade kunskapsunderlag av största värde. Nyttjandet av akademins forskningskapacitet är nödvändig för att stärka och utveckla en region. Region Jönköpings län vill därför

betona vikten av att vi får en forskning- och innovationsproposition som långsiktigt stöder det regionala utvecklingsansvaret så att regioner tillsammans med alla berörda aktörer ges reella möjligheter att arbeta för en hållbar regional utveckling i hela landet.

Stärk samverkan mellan lärosäten och regionala aktörer för ökad hållbar tillväxt och utveckling

Samverkan mellan akademien och en regions näringsliv, offentlig sektor samt civilsamhälle är av mycket stort värde. Det är en förutsättning för en regions långsiktiga hållbara tillväxt och utveckling. Det gäller såväl att möta arbetsmarknadens behov av kompetenta medarbetare genom utbildning och kompetensutveckling, som att genom grundforskning och tillämpad forskning bidra till innovationer och därmed till verksamhetsutveckling inom både näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle. För att kunna realisera hållbara tillväxtmöjligheter i alla regioner behöver tillgången till högutbildad arbetskraft och ökad forskningskapacitet stärkas över hela landet. Att ytterligare stärka lärosätenas samverkansuppgift med det omgivande samhället är därför mycket angeläget.

Region Jönköpings län och Jönköping University har idag ett upparbetat och välfungerande samarbete inom en rad olika verksamhetsområden såsom folkhälsa, sjukvård och tandvård, men det kan förstärkas ytterligare. På ett liknande sätt har Jönköping University utvecklat ett nära samarbete med verksamheterna inom kommunerna i länet och företag i regionen. Samverkan driver kvalitet och relevans i såväl lärosätets som regionens verksamheter samtidigt som externa samarbetspartners får tillgång till forskningsbaserad kunskap, innovativa idéer och framtida kompetensprofiler. Det är genom samverkan inom forskning och utbildning som regionala aktörer inom Jönköpings län och Jönköping University aktivt kan bidra till en hållbar samhällsutveckling. Det skulle kunna stärkas ytterligare genom att den kommande forsknings- och innovationsproposition förstärker denna samverkansuppgift genom konkreta insatser. Det handlar då inte bara om ökade forskningsresurser utan även hur exempelvis forskningsresurser kan disponeras och hur forskares rörlighet mellan akademi och näringsliv kan underlättas och stimuleras. För att utveckla samverkan behöver lärosätenas incitaments- och meriteringsstruktur anpassas så att samverkan blir tydligt meriterande. Den kunskap som finns vid Jönköping University och övriga lärosäten ska tas tillvara och ges goda förutsättningar att bidra till att nå målen genom utvecklande av starka samproducerande forsknings- och utbildningsmiljöer med såväl näringsliv, offentlig sektor som övriga samhällsaktörer.

Av särskild vikt är att stärka stödet till samproduktion mellan akademi och näringsliv. Det stärker Sveriges konkurrenskraft och gynnar långsiktigt även den offentliga sektorns utvecklingsmöjligheter. Det behövs flera olika insatser för att stärka näringslivets hållbara tillväxt och ökade

konkurrenskraft. I detta arbete är högskolor och universitet viktiga motorer för ökad kompetens samt stärkt forsknings- och innovationskapacitet som gagnar näringslivets utveckling. Det leder till framväxande kluster och innovationsmiljöer som kan bidra till en långsiktigt hållbar näringslivstillväxt. Akademin och forskningsinstitutets roll för forskning, innovation och kompetensförsörjning är i allra högsta grad betydelsefull för näringslivets konkurrenskraft.

För att en region ska ha ett framgångsrikt näringsliv krävs en ökad fokusering på förnyelse och utveckling. Den globala konkurrensen ställer näringslivet inför nya utmaningar. Nya affärslogiker ska bejakas i takt med att digitaliseringens möjligheter tas tillvara och nyttiggörs alltmer. Förnyelse och utveckling förutsätter en lyhördhet mot marknadens förväntningar på miljömässig hållbarhet i produkter, processer och tjänster.

Tillverkningsindustrins konkurrenskraft är på ett särskilt sätt viktig för Region Jönköpings län eftersom den betyder så mycket för länets sysselsättning och hållbara tillväxt. Dock står tillverkningsindustrin inför stora utmaningar där innovation och förnyelse är en överlevnadsfråga. Regeringen poängterade själv för några år sedan behovet av förnyelse inom industrin i den s.k. nyindustrialiseringsstrategin *Smart Industri*. Utmaningarna för tillverkningsindustrin har inte blivit mindre sedan den strategin formulerades. Även andra delar av näringslivet står inför stora utmaningar såsom digitalisering, internationell konkurrens och en omställning till hållbar produktion och hållbara processer. Samtidigt är en breddning av näringslivsstrukturen en viktig faktor för länets fortsatta utveckling. Därför måste nya näringar och affärsmöjligheter stödjas och stimuleras för att kunna växa. Länet är i stort behov av fler högteknologiska tillverkningsföretag och kunskapsintensiva tjänsteföretag.

I en region med en världsledande tillverkningsindustri och en framstående offentlig verksamhet, båda med stor betydelse för Sveriges konkurrenskraft, har Jönköping University en betydelsefull roll som lärosäte. Här är Jönköping University en självklar partner och motor för forsknings- och innovationsinsatser som leder till konkret utveckling och förnyelse för hela näringslivet och den offentliga sektorn. Ett bra exempel på denna samproduktion är SPARK-miljön vid Jönköping University, en forsknings- och utbildningsmiljö med inriktning på kunskapsintensiv produktrealisering, som genererat närmare 100 samarbeten. Dessa samarbeten inkluderar företag med verksamhet och säte i vår region, i Sverige och internationellt. Denna samproduktion mellan lärosätet och företag utvecklar ny kunskap inom ett 80-tal forskningsprojekt. SPARK-miljön är nu i sitt sjunde verksamhetsår inom ramen för det tioåriga strategiska samarbetet med KK-stiftelsen. Under de första sex åren har denna samproduktion attraherat 240 miljoner kronor i KK-finansierad forskning och utbildning och 170 miljoner kronor i medfinansiering från medverkande partners.

Samproduktion mellan akademi och näringsliv måste säkras långsiktigt. Region Jönköpings län anser därför att ökad samverkan och samproduktion mellan akademien och näringslivets företag ska fokuseras i den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen genom ökat statligt utbildnings- och forskningsstöd. För att stärka samverkan och samproduktion av forskning föreslår regionen att samverkan och samproduktion också bör mätas och användas som en indikator vid tilldelning av de statliga basanslagen för forskning och utbildning av forskare.

Stärk högskolornas forskningskapacitet

Sveriges universitet och högskolor är viktiga forsknings- och innovationsaktörer för näringslivets och den offentliga sektorns utvecklingsmöjligheter. Samtidigt är samma lärosäten viktiga aktörer för den regionala kompetensförsörjningen och kompetensutvecklingen som ska möta arbetsmarknadens behov av kompetens. Den högre utbildning och forskning hänger ihop och är ömsesidigt beroende av varandra. En högre utbildning med hög kvalitet förutsätter en forskningsbaserad undervisning, där studenterna får möta kvalificerade forskare. På samma sätt är en forskning av högsta kvalitet beroende av att den högre utbildningen håller en hög klass och kan utbilda excellenta forskare. De senaste årens olika forsknings- och innovationspropositioner har väsentligt ökat de ekonomiska resurserna till forskning och utbildning av forskare. Samma positiva utveckling har inte varit för handen när det gäller statens ersättning till den högre utbildningen. Om man vill stärka forskningen och forskarutbildningen måste även den högre utbildningen ges väsentligt utökade resurser annars blir det en obalans som långsiktigt kommer missgynna även forskning och innovation. Den högre utbildningens resursknapphet bidrar även till att utbildningsdelen av lärosätenas verksamhet riskerar att få ytterligare sänkt status i förhållande till forskningsverksamheten, något som behöver motverkas för att få en god integration och samverkan mellan dessa verksamheter. Bättre ekonomiska förutsättningar för den högre utbildningen skulle därför också ge långsiktigt positiva effekter för svensk forskning och forskarutbildning. Därför är det angeläget att den kommande forsknings- och innovationspropositionen pekar på sambandet mellan högre utbildning, forskning och innovation. Det stärker forskningen och leder till kvalitativt duktiga forskare. Det stärker också innovationsförmågan inom näringsliv och offentliga sektorn genom fler kompetenta medarbetare.

För att ytterligare stärka och utveckla detta samarbete är det nödvändigt med ökade nationella forskningsmedel till landets högskolor och därmed Jönköping University. Idag kanaliseras merparten av de nationella forskningsresurserna till de breda etablerade universiteten och de fackinriktade universiteten (knappt 90 %, år 2022), medan nya universitet och högskolor får dela på resterande forskningsresurser. Det ska jämföras

med att cirka 39 procent av landets studenter utbildas vid något av de nya universiteten och högskolorna. Region Jönköpings län anser att landets högskolor och nyare universitet behöver ökade resurser för att på ett meningsfullt sätt kunna uppfylla högskolelagens krav på forskningsanknytning av högre utbildning och för att strategiskt kunna utveckla sin forskningsverksamhet. Även mindre och specialiserade lärosäten kan ha framstående forskningsmiljöer som kan konkurrera om forskningsmedel, kompetenser och studenter. Ökade statliga forskningsanslag till högskolor och de nya universiteten är därför välinvesterade satsningar för vetenskaplig produktion i form av ökade vetenskapliga artiklar samt ökad samverkan, kunskapsöverföring och nyttiggörande.

Region Jönköpings län anser att det nationella forskningsanslaget till universitet och högskolor bör ses över i syfte att ge alla lärosäten likvärdiga möjligheter att stärka forskningskapaciteten. Det är viktigt att alla högskoleutbildningar har en god forskningsanknytning och att forskning kan bedrivas vid alla universitet och högskolor. Region Jönköpings län menar inte att ekonomiska resurser ska tas från de breda etablerade eller fackinriktade universiteten utan det handlar snarare om att tillföra nya ekonomiska medel som kan stärka forskningskapaciteten även vid landets högskolor. Med en stärkt forskningskapacitet vid landets högskolor stärks utbildningens forskningsanknytning och därmed utbildningens kvalitet samt leder till en högre forskningskvalitet till gagn för lärosäten och det omgivande samhället. Det skulle också långsiktigt medföra ännu bättre förutsättningar för regioner att kunna ta det fulla regionala utvecklingsansvaret genom forskningsbaserade kunskaper och innovationer som syftar till en regional hållbar utveckling i hela landet.

Både grundforskning och tillämpad forskning behövs

Det är viktigt att slå vakt om och stärka en fri och oberoende forskning där forskare eller forskargrupper på eget initiativ, inte på uppdrag eller beslut av någon annan aktör, väljer sitt forskningsområde vare sig det handlar om den grundläggande eller tillämpade forskningen. Vi ska värna den fria grundforskningen som söker ny kunskap och förståelse och inte i första hand är inriktade på att lösa ett tillämpningsbehov. Det är viktigt för den vetenskapliga kvaliteten och trovärdigheten. På lång sikt gynnar detta även samhälls- och näringslivsutveckling eftersom den fria grundforskningen till väsentlig del utgör grunden och förutsättningen för annan forskning samt till att ny kunskap och förståelse kan komma att omsättas i praktisk tillämpning.

Lika viktigt är det med en stark tillämpad forskning som kan bidra till utvecklingskraft och nya innovationer inom både näringslivet och den offentliga sektorns olika verksamhetsområden. Idag ställs vi inför stora nationella och globala utmaningar såsom klimathot, digitalisering, internationalisering etcetera. För att hantera alla dessa utmaningar krävs en

stark tillämpad forskning och ett gott samarbete mellan alla relevanta aktörer. Region Jönköpings län vill betona att det inte råder någon motsättning mellan grundforskning och tillämpad forskning. De hänger samman och utgör en omistlig kunskapskälla för det regionala utvecklingsansvaret. Grundforskning har varit grunden för senare innovationer, ofta genom tillämpad forskning, inom sjukvård och folkhälsa samt företags konkurrenskraft.

Gör lärosätena mindre beroende av externa forskningsmedel

Många lärosäten är idag starkt beroende av externa forskningsmedel, särskilt landets alla högsolor. Det sätter press på lärosätesledningarna och forskare att jaga externa medel för att bedriva sin forskningsverksamhet. Det medför att många forskare får ägna mycket tid till att skriva forskningsansökningar. Eftersom ansökningsproceduren ofta är ett nålsöga att ta sig igenom leder det till att många forskare lägger ner åtskillig tid på att skriva ansökningar vilket negativt påverkar den direkta forskningsverksamheten. Alla är medvetna om detta förhållande och skulle vilja att basfinansieringen till forskning hade en större volym. Det skulle gagna både lärosäten, forskare och externa samverkansparter. Region Jönköpings län vill gärna se att basfinansieringen till alla lärosäten ökar i syfte att stärka forskningsverksamheten. Region Jönköpings län är inte negativ till att forskningsmedel söks i konkurrens, men en bättre balans mellan statens basfinansiering och externa medel är eftersträvanvärt.

Forskning som stöder omställning till Nära vård

Idag pågår en stor omställning till Nära vård inom Sveriges regioner och kommuner. Omställningen kommer att göra skillnad för alla Sveriges invånare samt hjälpa regioner och kommuner att på ett bättre sätt klara välfärdens utmaningar. I arbetet med förflyttningen till Nära vård finns ett stort behov av forskning och utbildning. Sveriges kommuner och regioner (SKR) betonar att *”forskningen i den Nära vården och om den Nära vården behöver prioriteras och forskningsförutsättningarna väsentligt förbättras”*. I SKR:s positionspapper om klinisk forskning fastslås att det i förflyttningen till Nära vård behöver etableras förutsättningar för livskraftig och uthållig forskning även utanför de traditionella forskningsmiljöerna, vilket säkerställer möjligheter till god vård. Det är en hållning som Region Jönköpings län delar.

Region Jönköpings län med dess verksamhetsområde sjukvård och folkhälsa arbetar idag nära länets kommuner för att genomföra denna förändring. Omställningen till Nära vård ställer nya krav på att förändringar baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Ska denna omställning till Nära vård bli framgångsrik krävs att forskning ger ny kunskap och kompetens. Region Jönköpings län skulle välkomna att den kommande

forsknings- och innovationspropositionen adresserar vikten av att det pågående omställningsarbetet till Nära vård inom Sveriges regioner och kommuner bygger på forskningsbaserade kunskaper och insatser.

Utökat stöd till klinisk forskning i Sveriges regioner

Klinisk forskning är helt nödvändig för utveckling av svensk hälso- och sjukvård. Forskning leder till nya kunskaper som i sin tur kan resultera i avgörande innovationer inom hälso- och sjukvården. På så sätt bidrar forskning och innovation till att höja kvaliteten och effektiviteten inom vården. För att lyckas med det behöver forskningen i större utsträckning finnas nära alla delar av hälso- och sjukvården. Det är avgörande att samspelet mellan forskningen och vården fungerar på ett bra sätt.

Forskning får inte vara en isolerad eller parallell verksamhet inom hälso- och sjukvården. I dag bedrivs forskning av flera olika yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården såsom läkare, psykologer, sjuksköterskor eller undersköterskor. All denna nära forskning stärker den kliniska forskningen. Allt detta kräver långsiktighet, god finansiering och stöd till implementering och tillämpning. Den kliniska forskningen måste fullt ut bli integrerad inom hälso- och sjukvården. En kommande forsknings- och innovationspolitisk proposition kan ytterligare stärka det gemensamma ansvaret som delas av staten, regioner och kommuner. Därför anser Region Jönköpings län att den kliniska forskningen bör öka i regionerna samt att regionernas roll och ansvar bör stärkas.

Innovationskontor vid fler lärosäten

Idag finns det innovationskontor vid flera lärosäten, företrädesvis vid universiteten. Region Jönköpings län anser att fler lärosäten borde få möjligheten att etablera ett innovationskontor. Vi ser därför gärna att även Jönköping University ges förutsättningar att starta ett innovationskontor.

Det är viktigt med regionala innovationskontor som samverkar i en existerande innovationsmiljö med till exempel inkubatorer, Science Park, forskningsinstitut, regionen, näringsliv och myndigheter för att nyttja relativa fördelar och stimulera till kunskapsdelning. Genom att Jönköping University ges möjlighet att inrätta ett innovationskontor kommer lärosätet att bidra till ökad kommersialisering av forskning samt ett ökat nyttiggörande och spridning av forskningsresultat i regionen och därmed stärkande av näringslivets och den offentliga sektorns attraktivitet och innovationsförmåga. Det skulle också medföra ett bättre samskapande mellan forskare och företag vilket bidrar med relevans, kvalitet och värde för samhället. Det skulle dessutom leda till ett starkt samarbete mellan forskare och studenter i syfte att ytterligare utveckla innovations- och entreprenörskap bland studenter.

Jönköping University har mycket goda förutsättningar att bidra till ökad innovationskraft och innovationsförmåga regionalt och för Sverige. Ett innovationskontor skulle på ett bättre sätt nyttja den potential till ökad kommersialisering och nyttiggörande i näringsliv och offentlig sektor. Det skulle också förstärka det arbete med att bygga upp en regional innovationsplattform som påbörjats inom Region Jönköpings län.

Jönköping University behöver ett holdingbolag

Många lärosäten har idag holdingbolag som har till uppdrag att skapa nya bolag baserade på kunskap och forskningsresultat från lärosätets verksamhet. Det är ett sätt att kommersialisera och nyttiggöra ett lärosätets forskning. Ett holdingbolag kan också spela en viktig roll för att stärka innovationsverksamheten vid ett lärosäte. Genom nyttiggörande av kunskap och forskning ges ett värdefullt bidrag till en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i samhället.

Region Jönköpings län anser att alla lärosäten ska kunna etablera holdingbolag och att dessa ska kunna ta emot donationer. Även stiftelsehögskolor såsom Jönköping University bör ges möjligheten att etablera ett holdingbolag.

Stärk den odontologiska forskningen vid Jönköping University

Jönköping University har under de senaste åren aktivt arbetat för att etablera ett nationellt center för odontologi vid nämnda lärosäte som innefattar utbildning till tandhygienist, tandsköterska och tandläkare samt forskning inom det odontologiska området. För närvarande pågår en ansökningsprocess som syftar till att få regeringens tillstånd att etablera en ny tandläkarutbildning vid Jönköping University. Behovet av fler tandläkare i Sverige är stort och många regioner välkomnar denna vision om en ny tandläkarutbildning. I detta arbete samverkar lärosätet med Linköpings universitet och Region Jönköpings län. Samverkan inkluderar även flera regioner i Sverige.

En ny tandläkarutbildning skulle påtagligt stärka tandvården och arbetet med oral hälsa i hela landet. En ny tandläkarutbildning förutsätter också en stark odontologisk forskning. Med en kvalitativt hög utbildning och en excellent forskning skulle Jönköping University kunna etablera ett nationellt center för odontologi. Region Jönköpings län arbetar nära Jönköping University och Linköpings universitet för att denna vision ska förverkligas.

Det livslånga lärandet kan stärkas genom forskning

I den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet är ”kompetensförsörjning och kompetensutveckling” ett av fyra strategiska områden. Inom detta område är en av prioriteringarna en ”väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande”. För de svenska lärosätena finns det ett tydligt samband mellan högre utbildning,

forskning och det livslånga lärandet. Därför är det bra att högskolelagen har ändrats så att det särskilt framgår att lärosätena ska främja ett livslångt lärande. Regering och riksdag har också för åren 2020 - 2024 avsatt medel för en särskild satsning på livslångt lärande, där resurser motsvarande ca 3 000 helårsstuderande fördelats mellan lärosätena. Till det kommer en satsning på ett särskilt statligt omställningsstudiestöd som år 2026 väntas kunna nyttjas av ca 44 000 personer per år, varav en del avser akademiska studier. Region Jönköpings län välkomnar en politik för högre utbildning, forskning och det livslånga lärandet som hänger samman med en politik för Sverige som en stark kunskapsnation.

Inom det regionala utvecklingsansvaret är arbetet med att utveckla det livslånga lärandet en viktig komponent för att stärka kompetensförsörjningen inom regionen. I arbetet med att bygga en väl fungerande infrastruktur för det livslånga lärandet och därmed ett stärkande av kompetensförsörjningen ingår flera satsningar. Vi vill omnämna några som har bäring på en kommande forsknings- och innovationspolitisk proposition.

Folkbildningens organisationer är viktiga aktörer för att just stärka det livslånga lärandet och de har en viktig roll i det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Region Jönköpings län är själv huvudman för två folkhögskolor och stöder samtidigt ytterligare sju rörelsedrivna folkhögskolor. Regionen ser det konkreta värdet i dessa folkhögskolors verksamhet och att de kan vara viktiga aktörer för att stärka det livslånga lärandet. På liknande sätt ser regionen att de olika studieförbunden bidrar på ett mycket bra sätt till att stärka det livslånga lärandet. På ett särskilt sätt genom att ge yrkesverksamma en effektiv möjlighet till kompetensutveckling. För att ytterligare stärka folkbildningens roll för det livslånga lärandet skulle en specifik satsning på folkbildningsforskning vara en mycket god investering. Sådana nationella forskningsatsningar har gjorts tidigare. Region Jönköpings län anser därför att det är hög tid att staten ånyo prioriterar sådan forskning i syfte att stärka det livslånga lärandet. Det skulle samtidigt vara ett bra sätt att stärka kvaliteten inom folkbildningens olika verksamhetsområden.

Ytterligare en insats som skulle stärka forskningen om det livslånga lärandet är ett förstärkt uppdrag till Encell, som är ett nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande och som på uppdrag av regeringen har ett övergripande nationellt ansvar för forskning och kunskapsspridning om vuxnas lärande i partnerskap och nätverk. Jönköping University har sedan år 2021 regeringens uppdrag att ansvara för driften av Encell. Inom Encell finns forskningsmiljön *Livslångt lärande*, som stöder forskning om livslångt lärande och social hållbarhet. Den forsknings- och kunskapsspridande verksamheten bedrivs inom tre områden: Livslångt lärande för ett hållbart arbetsliv, Bildning och social hållbarhet samt Ansvarsfull ledning av utbildningsverksamhet. Region Jönköpings län ser gärna en nationell

förstärkning av Encells uppdrag i syfte att kunna fortsätta med att bidra till forskning och ökad kunskap om det livslånga lärandet.

Den högre utbildningen och forskningen ger viktiga bidrag till det livslånga lärandet, vilket i sin tur kan stärka förståelsen av forskningens roll för att utveckla både näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle. Genom att yrkesverksamma erbjuds reella möjligheter till kompetenslyft öppnar det också dörrarna för att fler människor ges möjlighet att förstå och lära sig vetenskaplig metodik samt att själva bli delaktiga i forskningsaktiviteter. Forskning inom egen yrkespraktik förekommer redan idag både inom offentlig verksamhet och näringsliv, men det är något som både kan och bör öka i omfattning i syfte att stärka det livslånga lärandet.

Liksom högre utbildning, forskning och det livslånga lärandet hänger samman inom lärosätena bör även politiken för högre utbildning, forskning och det livslånga lärandet vara integrerade i en politik för Sverige som en stark kunskapsnation.

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Kerstin Hammar
Ordförande nämnd för arbetsmarknad,
näringsliv och attraktivitet

Karin Hermansson
Regional utvecklingsdirektör